

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
pentru controlul constituționalității punctelor 6, 7 și 8
din Hotărîrea Guvernului nr.834 din 26 iulie 2004 "Privind
unele măsuri de reglementare a achiziționării și exportului
de cereale și produse cerealiere"

Nr.24 din 21.10.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.199-204/27 din 05.11.2004

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Alina IANUCENCO - judecător
Mircea IUGA - judecător
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Maia Țurcan, deputaților în Parlament Valeriu Cosarciuc și Mihai Petrache, autori ai sesizărilor, reprezentanților Guvernului: Nicolai Eșanu, viceministru al justiției, Tudor Știrbu, șef-adjunct al Direcției juridice a Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, Corneliu Trofăilă, șef-interimar al Direcției drept vamal și relații externe a Departamentului Vamal, Sevastian Donțu, șef-adjunct al Direcției agricultură și mediu a Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, Simion Boran, directorul Departamentului Comerțului, Igor Dodon, președintele Bursei Universale de Mărfuri a Moldovei, în lipsa deputatului în Parlament Dumitru Braghiș, autorul sesizării legal citat, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității punctelor 6, 7 și 8 din Hotărîrea Guvernului nr.834 din 26 iulie 2004 "Privind unele măsuri de reglementare a achiziționării și exportului de cereale și produse cerealiere".

Drept temei pentru examinarea dosarului au servit sesizările deputaților în Parlament Mihai Petrache, Dumitru Braghiș și Valeriu Cosarciuc, depuse la 9 august și, respectiv, la 8 septembrie 2004, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin deciziile Curții Constituționale din 23 august și 13 septembrie 2004 sesizările au fost acceptate spre examinare în fond și conexe într-un dosar.

În procesul examinării preliminare a sesizărilor Curtea Constituțională a dispus de punctele de vedere comunicate de Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Ministerul Justiției, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei, Procuratura Generală, Departamentul Vamal, Departamentul Comerțului, Agenția de Stat pentru Rezervele Materiale și Ajutoare Umanitare, Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei, Camera de Licențiere, Centrul de Investigații Strategice și Reforme, Federația Națională a Fermierilor din Moldova, Uniunea Republicană a Asociațiilor Producătorilor Agricoli "UniAgroProtect", Asociația Patronală a

Exportatorilor și Importatorilor Producției Agricole și Cerealiere "Agrocer", Programul de Asistență pentru Fermierii Privati.

Examinînd materialele dosarului și punctele de vedere comunicate, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de părți în ședință,

Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 26 iulie 2004 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.834 "Privind unele măsuri de reglementare a achiziționării și exportului de cereale și produse cerealiere"* (în continuare - Hotărîrea nr.834).

* M.O. 2004, nr.123-124, art.990

Prin pct.6, 7 și 8 din hotărîre Guvernul aprobă lista mărfurilor al căror export se va efectua prin Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei, stipulează că exportul mărfurilor specificate în anexa nr.2 (grâu și meslin, orz, făină de grâu sau de meslin) se va efectua în baza contractelor înregistrate în cadrul licitațiilor la Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei. Departamentul Vamal va autoriza exportul de mărfuri specificate în anexa nr.2 după înregistrarea contractelor la Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei.

2. În opinia semnatarilor sesizărilor, punctele 6, 7 și 8 din Hotărîrea nr.834 contravin art.9 alin.(3), art.126, art.127 și art.129 alin.(2) din Constituție, precum și legilor reglementării de stat a activității comerciale externe; privind bursele de mărfuri; cu privire la antreprenariat și întreprinderi; privind limitarea activității monopoliste și dezvoltarea concurenței; cu privire la protecția concurenței. Ei consideră de asemenea că Guvernul și-a depășit atribuțiile constituționale consfințite în art.96 alin.(1) și art.102 alin.(2) din Constituție.

Potrivit afirmațiilor din sesizare, dispozițiile pct. 6, 7 și 8 creează condiții protecționiste și privilegiate pentru activitatea unui singur agent economic - Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei, defavorizînd și ignorînd drepturile și interesele producătorilor, achizitorilor și exportatorilor de grâu, meslin, orz, făină de grâu sau de meslin. Hotărîrea nr.834 nu are o motivație economică, determinată de circumstanțe obiective: secetă, inundație, război, foamete, alte situații excepționale.

În una din sesizări se critică reperele juridice invocate în clauza privind adoptarea Hotărîrii nr.834, afirmîndu-se că pct.6, 7 și 8 din hotărîre "reprezintă măsuri cu caracter restrictiv și nu au suport juridic în Legea nr.1031-XIV din 08.06.2000, nu au nici o motivație legislativă, economică și logică, bazate pe interesul național, iar încercarea Guvernului de a-și întemeia hotărîrea contestată pe Legea privind bursele de mărfuri ... nu rezistă nici unei critici logico-legislative".

3. Raportînd dispozițiile contestate ale Hotărîrii nr.834 la normele Constituției, altor legi, Curtea Constituțională reține următoarele.

Cadrul juridic cu privire la relațiile economice îl constituie Constituția, legile și hotărîrile Parlamentului, hotărîrile și ordonanțele Guvernului, alte acte normative în domeniu.

Conform art.126 alin.(1) și alin.(2) lit.b) și lit.c) din Constituție, economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă. Statul trebuie să asigure: libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor

factorilor de producție, protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară.

Politica economică este parte componentă a politicii interne și externe a statului. Direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului se aprobă de către Parlament, iar Guvernul asigură realizarea ei (art.66 lit.d) și art.96 alin.(1) din Constituție).

În activitatea economică externă Guvernul asigură protejarea intereselor naționale, promovează politica liberului schimb sau politica protecționistă, pornind de la interesele naționale (art.129 alin.(2) din Constituție).

Potrivit Legii cu privire la Guvern nr.64-XII din 31 mai 1990*, Guvernul creează condiții pentru stabilirea și asigurarea suveranității economice și politice a Moldovei, formează un sistem eficient de ocrotire socială a populației, creează condiții pentru creșterea nivelului de trai al cetățenilor republicii. Conform principalelor împuterniciri în domeniul economiei, Guvernul:

* M.O., 2002, nr.131-133, art.1018 (republicată).

- elaborează concepția dezvoltării social-economice a țării, programul și mecanismul trecerii la economia de piață;

- protejează interesele naționale în activitatea economică, financiară și valutară;

- asigură protejarea intereselor naționale în activitatea economică externă;

- reglementează, folosind mijloace economice și juridice, activitatea tuturor ramurilor economiei și a subiecților proprietății pe teritoriul Republicii Moldova;

- întreprinde măsuri pentru asigurarea libertății comerțului și activității de întreprinzător, protecției concurenței loiale, creării unui cadru favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție;

- ia măsuri în vederea apărării intereselor producătorilor autohtoni, executorilor de lucrări și servicii;

- organizează și promovează activitatea economică externă a țării etc.

Așadar, potrivit dispozițiilor constituționale și legale precitate, asigurarea securității economice a statului este pusă în sarcina Guvernului.

4. După cum rezultă din materialele dosarului și din informațiile prezentate în ședință de reprezentanții Guvernului, adoptarea Hotărârii nr.834 a fost precedată de analiza consecințelor economice, financiare și juridice ale comerțului cu cereale și produse cerealiere. S-a constatat că lipsa evidenței și intransparența la efectuarea tranzacțiilor de export al acestor produse strategice au condus la achiziționarea de către întreprinderile intermediare a cerealelor și produselor cerealiere la un preț vădit diminuat și exportul acestora la un preț sub nivelul celui de piață, la acumularea veniturilor peste hotarele țării, astfel aducându-se prejudicii mari producătorilor autohtoni și subminându-se securitatea alimentară a statului.

Investigațiile întreprinse au determinat necesitatea elaborării unui mecanism optim de comercializare a cerealelor și produselor cerealiere pe piața externă și reglementării juridice a acestui mecanism.

Guvernul a conchis că comercializarea cerealelor și produselor cerealiere prin intermediul bursei constituie mecanismul cel mai adecvat și mai evoluat al pieței libere bazate pe cerere și ofertă.

Potrivit art.20 alin.(2) din Legea nr.1103-XIV din 30 iunie 2000 "Cu privire la protecția concurenței"*, Guvernul este în drept să

stabilească controlul asupra prețurilor pentru a exercita funcțiile statului de asigurare a protecției sociale a consumatorilor, să curme majorarea exagerată a prețurilor atunci când astfel de măsuri sînt justificate exclusiv de circumstanțe cu caracter provizoriu: situație de criză, dezechilibrare maximă a cererii și ofertei, de alte circumstanțe, în ramurile și sferile economice, unde concurența liberă este limitată, anevoioasă sau lichidată, unde există deficit stabil sau dificultăți legate de acțiunile agenților economici, care ocupă o situație dominantă pe piața unei anumite mărfi.

* M.O., 2000, nr.166-168, art.1205.

Hotărîrea Guvernului nr.834 a fost adoptată în scopul asigurării securității alimentare, protejării populației și a producătorilor de cereale autohtoni, precum și al creării condițiilor de concurență loială pentru toți agenții economici antrenați în exportul de cereale și produse cerealiere.

Mărfurile specificate în anexa nr.2 la Hotărîrea nr.834, grîu și meslin, orz, făină de grîu sau de meslin, fac parte din lista produselor strategice care asigură securitatea alimentară a statului (anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.717 din 30 iunie 1998*).

* M.O., 1998, nr.66-68, art.662.

Reglementarea comerțului cu cereale, ca produse strategice în asigurarea securității economice a statului, prin intermediul burselor de mărfuri reprezintă o practică mondială bine formată. Această măsură permite efectuarea tranzacțiilor de export în condiții de transparență, informarea stabilă a producătorilor și exportatorilor de cereale și produse cerealiere asupra cererii, prețurilor și ofertei pe piața internă și pe piața externă.

Astfel, Curtea Constituțională conchide că Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.834 în limitele atribuțiilor prevăzute de art.129 alin.(2) din Constituție, avînd drept scop apărarea intereselor economice ale țării.

5. Curtea relevă de asemenea că Hotărîrea nr.834 a fost adoptată în vederea executării Legii reglementării de stat a activității comerciale externe nr.1031-XIV din 8 iunie 2000* (în continuare - Legea nr.1031-XIV) și a Legii privind bursele de mărfuri nr.1117-XIII din 26 februarie 1997** (în continuare - Legea nr.1117-XIII).

* M.O., 2000, nr.119-120, art.838.

** M.O., 1998, nr.70, art.464.

După cum s-a remarcat, prin pct.6, 7 și 8 din Hotărîrea nr.834 Guvernul a urmărit scopul de a reglementa exportul de cereale și produse cerealiere.

Sarcinile și atribuțiile Guvernului privind reglementarea activității comerciale externe derivă din Legea nr.1031-XIV.

Potrivit art.7 alin.(2) lit.a) și lit.f) și art.8 alin.(1) din Legea 1031-XIV, Guvernul asigură promovarea politicii de stat în domeniul comerțului exterior, adoptă hotărîrile și dispozițiile în problemele activității comerciale externe și asigură realizarea lor, protejează interesele economice ale Republicii Moldova și ale rezidenților ei în domeniul activității comerciale externe. Politica de stat în domeniul comerțului exterior se realizează prin reglementarea tariflar-vamală, introducerea în modul stabilit a taxelor excepționale și prin reglementarea netarifară a activității comerciale externe, în

conformitate cu această lege și cu alte acte normative, precum și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Legea nr.1031-XIV stabilește bazele juridice ale activității comerciale externe, modul de antrenare în această activitate a persoanelor fizice și juridice din Republica Moldova și din alte țări, drepturile, obligațiile și responsabilitățile în acest domeniu ale autorităților publice. Obiectivele legii constituie menținerea suveranității și asigurarea securității economice a statului, stimularea dezvoltării economice naționale prin promovarea activității comerciale externe și prin crearea unor condiții pentru integrarea efectivă a economiei Republicii Moldova în economia mondială.

Adoptînd Hotărîrea nr.834, Guvernul a respectat dispozițiile art.8 alin.(2) din Legea nr.1031-XIV, prin care statul garantează ca măsurile de protecție, restricțiile și interdicțiile, pe care le stabilește în domeniul activității comerciale externe, să fie pe deplin justificate de motivele ce au condiționat aplicarea lor.

Art.11 din Legea nr.1031-XIV stipulează că, în conformitate cu legislația națională și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, Guvernul, pornind de la interesele naționale, poate stabili restricții la export vizînd în special: susținerea balanței de plăți a Republicii Moldova și susținerea (protecția) producătorului național.

De menționat că Hotărîrea nr.834 nu impune restricții de ordin cantitativ exportatorilor mărfurilor specificate în anexa nr.2. Ea propune agenților economici, în condițiile legii, un mecanism de concurență loială la exportul cerealelor și produselor cerealiere, care constituie produse strategice pentru securitatea economică și alimentară a statului, fără a-i priva de dreptul de inițiativă economică.

Prin Hotărîrea nr.1415 din 19 decembrie 2001* Guvernul a aprobat Strategia de dezvoltare social-economică a Republicii Moldova pe termen mediu (pînă în anul 2005). Acest document prevede constituirea bursei de mărfuri ca pîrghie efectivă în politica de formare a prețurilor de export și de prevenire a comerțului extern la prețuri dumping.

* M.O., 2002, nr.5-8, art.35.

Prin Hotărîrea nr.834 se implementează mecanismul bursier de efectuare a exportului de cereale și produse cerealiere.

Conform art.2 alin.(1) și art.6 alin.(2) din Legea nr.1117-XIII, bursa de mărfuri este instituția care organizează comerțul de bursă pe bază de standarde sau mostre de mărfuri, efectuat într-un local prestabilit acestui scop (sala bursei) și la o anumită dată și oră, conform regulilor bursei. Acțiunile bursei de mărfuri care au drept scop ori consecință înlăturarea sau limitarea concurenței în cadrul comerțului de bursă se consideră ilegale, iar acordurile încheiate în legătură cu aceasta, nule.

Prin urmare, funcțiile de bază ale bursei constituie crearea condițiilor de asigurare a concurenței loiale, stabilirea cererii și ofertei, formarea prețurilor de piață, scopuri urmărite de Guvern în interesele statului.

Transparența operațiilor economice externe în cadrul licitațiilor bursiere, formarea liberă a prețurilor de piață permit susținerea reală a producătorilor autohtoni, dau posibilitate producătorilor și agenților economici să încheie tranzacții în condiții egale de piață.

Guvernul, prin hotărîrea sa, nu influențează activitatea internă a bursei. Procesul de desfășurare a licitațiilor, modul de înregistrare și evidență a contractelor, de efectuare a decontărilor și altele decurg din Regulile comerțului de bursă, aprobate de adunarea generală a

membrilor și asociațiilor bursei. Astfel, nu poate fi considerată imixtiune în activitatea bursei faptul că, în interese strategice pentru economia națională, unele mărfuri, indicate în anexa la Hotărîrea nr.834, vor putea fi exportate după înregistrarea contractelor la bursă în cadrul licitațiilor.

Sînt nefondate afirmațiile semntarilor sesizărilor că prin Hotărîrea nr.834 Guvernul a creat condiții protecționiste, privilegiate unui agent economic privat. Înregistrarea tranzacțiilor economice de export al cerealelor și produselor cerealiere numai la Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei a fost determinată de inexistența altor burse. Camera de Licențiere a informat că numai Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei este titular de licență pentru activitatea bursieră.

Nu sînt justificate nici afirmațiile din sesizări că prin Hotărîrea nr.834 agenții economici (producători, achizitori și exportatori de cereale și produse cerealiere) sînt obligați să devină "participanți, fie și ocazionali sau temporari, la Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei". Prin instituirea mecanismului bursier Guvernul nu urmărește scopul de a lărgi cercul participanților la bursă, ci de a face transparent procesul tranzacțiilor economice externe, astfel încît prin reglementarea prețurilor de piață la cereale și produsele cerealiere să se poată efectua impozitarea reală a exportatorilor.

Potrivit art.58 alin.(1) și alin.(2) din Constituție, cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice. Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

Art.8 alin.(2) lit.d) și lit.e) din Codul fiscal* stipulează că contribuabilul este obligat: să prezinte informații veridice despre veniturile rezultate din orice activitate de întreprinzător; să achite la timp și integral la buget sumele calculate ale impozitelor și taxelor asigurînd exactitatea și veridicitatea calculelor prezentate.

* M.O., 1997, nr.62, art.522.

Orice activitate economică desfășurată de către o persoană are drept scop obținerea venitului, și nicidecum diminuarea acestuia. Obținerea venitului este incompatibilă cu comercializarea mărfurilor la prețuri mai mici decît cele de piață, formate prin interacțiunea liberă a cererii și ofertei pe piața comerțului cu ridicata.

Conform art.5 din Codul fiscal, drept surse de informație despre prețurile de piață, la momentul încheierii tranzacției, servește informația oficială și/sau dată publicității despre cotările bursiere (tranzacțiile care au avut loc) la bursa cea mai apropiată de sediul (domiciliul) vînzătorului (cumpărătorului).

Astfel, Hotărîrea nr.834 privind reglementarea tranzacțiilor economice externe de export al mărfurilor, ce constituie baza securității economice și alimentare a statului, a fost adoptată de Guvern în limitele atribuțiilor constituționale și legale ce-i revin în domeniul activității comerciale externe, prin metode economice și administrative, cu respectarea dispozițiilor art.102 alin.(1) și alin.(2) din Constituție.

6. Hotărîrea Guvernului se află în concordanță cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, se bazează pe experiența mondială și regională în utilizarea mecanismelor caracteristice economiilor fundamentate pe principiile de piață la stabilirea prețurilor reale.

Astfel, conform art.XI pct.2 lit.a) și b) din Acordul General pentru Tarife Vamale și Comerț (G.A.T.T. 1994), la exportul mărfurilor se admit excepții de la regula generală, menite să protejeze piața internă. Se

permite introducerea interdicțiilor și restricțiilor la export pentru a preveni sau remedia cazurile de lipsă acută a produselor alimentare sau a altor produse esențiale pentru țara exportatoare, pentru punerea în aplicare a normelor sau reglementărilor privind clasificarea, controlul calității sau punerea în vânzare a produselor destinate comerțului internațional.

Pentru considerentele expuse Curtea conchide că Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.834 în limitele atribuțiilor sale, conducîndu-se în exclusivitate de prevederile Constituției și actelor legale în vigoare, urmărind protejarea intereselor naționale și securității alimentare a statului, transparența activității de export al cerealelor și produselor cerealiere, crearea condițiilor de concurență loială la formarea prețurilor reale de piață, susținerea producătorilor autohtoni.

În temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 lit.a) și art.68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se declară drept constituționale prevederile punctelor 6, 7 și 8 din Hotărîrea Guvernului nr.834 din 26 iulie 2004 "Privind unele măsuri de reglementare a achiziționării și exportului de cereale și produse cerealiere".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 21 octombrie 2004.

Nr.24.

OPINIE SEPARATĂ

expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire
la Curtea Constituțională și art.67 din Codul
jurisdicției constituționale

Prin sesizările unui grup de deputați în Parlament s-a solicitat exercitarea controlului constituționalității punctelor 6, 7 și 8 din Hotărîrea Guvernului nr.834 din 26 iulie 2004 "Privind unele măsuri de reglementare a achiziționării și exportului de cereale și produse cerealiere", prin care s-a aprobat lista mărfurilor al căror export se efectuează prin Bursa Universală de Mărfuri din Moldova, în baza contractelor înregistrate în cadrul licitațiilor la această instituție și autorizației eliberate de Departamentul Vamal.

Semnatarii sesizărilor consideră că prevederile menționate ale hotărîrii Guvernului contravin art.9 alin.(3), art.126 alin.(1) și (2), art.127 și art.129 alin.(2) din Constituție.

Prin decizia Curții prevederile contestate din Hotărîrea nr.834 au fost recunoscute constituționale.

Consider această decizie drept neîntemeiată pentru următoarele considerente.

Curtea afirmă că prin stabilirea modalității de export al mărfurilor specificate în Anexa nr.2 la Hotărîrea nr.834 nu se aduce atingere dispozițiilor constituționale, întrucît măsurile întreprinse de Guvern

vizează reglementarea tranzacțiilor economice de export al mărfurilor ce constituie baza securității economice și alimentare a statului, servesc la susținerea reală a producătorilor autohtoni, oferă producătorilor și agenților economici posibilitatea de a-și propune cererile și ofertele în condiții egale de piață.

În sprijinul hotărîrii sale Curtea invocă de asemenea argumentele privind anihilarea subminării securității economice a statului, diminuării prețurilor la cereale și produsele cerealiere, prejudicierii producătorilor autohtoni și lipsa altor burse de mărfuri.

Subliniez că din conținutul sesizărilor rezultă fără echivoc că se contestă nu oportunitatea sau legalitatea prevederilor pct.6, 7 și 8 ale hotărîrii Guvernului, ci constituționalitatea acestora.

Prin argumentele aduse de Curte însă se declară nu constituționalitatea, ci oportunitatea prevederilor contestate, deși se invocă art.126 alin.(1) și alin.(2) lit.b) și lit.c) din Constituție și astfel se recunoaște că economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și publică, antrenate în concurență liberă, că statul trebuie să asigure libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil tuturor factorilor de producție.

Consider nefondată invocarea în hotărîrea Curții a Legii reglementării de stat a activității comerciale externe nr.1031-XIV din 8 iunie 2000, deoarece Curtea n-a supus unei analize obiective art.8 și art.11 din aceeași lege, care stipulează reglementarea de către stat a activității comerciale externe doar în condiții pe deplin justificate, precum și interdicțiile și restricțiile la export. Nu s-a luat în seamă faptul că legea nu stipulează restricții de ordinul celor prevăzute de Hotărîrea Guvernului nr.834.

Obligativitatea de a exporta cerealele și produsele cerealiere numai prin intermediul burselor de mărfuri, după înregistrarea la aceste instituții a contractelor de export, nu e prevăzută nici de Legea nr.1117-XIII din 26 februarie 1997, la care se face referință în hotărîrea Curții.

S-a ignorat dispoziția constituțională, potrivit căreia proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor și libertăților omului (art.9 alin.(2). Legea nr.459-XII din 22 ianuarie 1991 "Cu privire la proprietate" stipulează expres că proprietarul are dreptul să exercite față de bunurile sale orice acțiuni care nu contravin legilor. Art.6 și art.8 din Legea nr.845-XII din 3 ianuarie 1992 "Cu privire la antreprenariat și întreprinderi" prevăd expres că agentul economic e în drept să-și aleagă furnizorii și beneficiarii bunurilor sale, că statul creează agenților economici condiții juridice și economice egale, contribuie la dezvoltarea concurenței libere și conștiincioase între aceștia. Mai mult ca atât, art.9 din Legea nr.1103-XIV din 30 iunie 2000 "Cu privire la protecția concurenței" stipulează necondiționat că autoritățile publice de orice nivel nu au dreptul să dea agentului economic indicații asupra modalității de încheiere a contractelor, de a acorda unor agenți economici facilități de orice natură.

Din cele enunțate se poate conchide că Guvernul, adoptînd Hotărîrea nr.834, n-a ținut cont de prevederile art.3 din Legea nr.317-XV din 18 iulie 2003 "Privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale" și prin aceasta, de fapt, a ignorat dispozițiile art.102 alin.(2) din Constituție, care statuează imperativ că Guvernul adoptă hotărîri numai pentru organizarea executării legilor.

Argumentul Curții că lipsa evidenței și intransparența la exportul cerealelor și produselor cerealiere au condus la subminarea securității alimentare a statului și prejudicierea producătorilor autohtoni este

totalmente nefondat, deoarece produsele menționate nu constituie produse strategice.

După cum s-a demonstrat în ședința plenară, în prezent în țară există un surplus de cereale și produse cerealiere, prin urmare securitatea alimentară a țării nu poate fi periclitată. Executarea contractelor de export, inclusiv a celor care privesc cerealele și produsele cerealiere, se află sub controlul rigid al Departamentului Vamal, prin urmare aceste tranzacții sînt transparente și se află permanent în cîmpul vizual al statului. În plus, Guvernul dispune de multiple instituții de supraveghere și pîrghii pentru a nu admite subminarea securității alimentare a țării.

Este inacceptabilă referința la Acordul General pentru Tarife Vamale și Comerț GATT, la care Republica Moldova este parte, pentru motivul că acest act internațional permite aplicarea unor măsuri restrictive la export doar atunci cînd se atestă o situație critică din cauza lipsei acute a unor produse alimentare sau a altor produse esențiale. În ședința plenară s-au adus probe certe că în țară nu există o astfel de situație.

Consider că instituirea restricțiilor la exportul mărfurilor specificate în Anexa nr.2 la hotărîrea Guvernului nu apără producătorii autohtoni, ci îi prejudiciază, impunîndu-le cheltuieli nejustificate de timp și de mijloace financiare.

Nu rezistă criticii nici afirmația că prevederile contestate nu favorizează un agent economic. Or, Hotărîrea nr.834 prevede imperativ că înregistrarea contractelor de export și licitațiile se efectuează numai la Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei, care, așa cum rezultă din Hotărîrea Guvernului nr.899 din 9 iulie 2002, e constituită de Guvern (nu e exclus ca fondator al ei, contrar Legii nr.1117-XIII, să fie o autoritate publică). E cert că Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei, fiind unica instituție în care se înregistrează contractele de export al cerealelor și produselor cerealiere și se desfășoară licitațiile respective, deține monopolul în acest domeniu.

Subliniez că Hotărîrea Curții nu combate argumentele semnatarilor sesizării. Punctele 6, 7 și 8 din Hotărîrea Guvernului nr.834 sînt contrare art.9 alin.(3), art.102 alin.(2), art.126 alin.(1) și (2), art.127 și art.129 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova și trebuiau să fie declarate de Curte drept neconstituționale.

În concluzie reiterez că Curtea Constituțională exercită controlul constituționalității actelor și normelor juridice adoptate în modul stabilit, și nu controlul oportunității lor.

JUDECĂTOR
AL CURȚII CONSTITUȚIONALE

Mircea IUGA

Chișinău, 21 octombrie 2004.